

Informace o změně právní úpravy sdružovacího práva

Změny platné od 1. ledna 2014

Obecně

Dnem 1. ledna 2014 nabývá účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen „zákon č. 304/2013 Sb.“).

Citované zákony k témuž datu zrušují zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 83/1990 Sb.“) a zákon č. 116/1985 Sb., o podmínkách činnosti organizací s mezinárodním prvkem, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 116/1985 Sb.“).

Nová zákonná úprava sdružovacího práva se tak dotýká:

- **občanských sdružení a jejich organizačních jednotek oprávněných jednat svým jménem,**
- **odborových organizací a organizací zaměstnavatelů a jejich organizačních jednotek oprávněných jednat svým jménem,**
- **mezinárodních nevládních organizací zřízených nebo vyvíjejících činnost nebo majících sídlo v České republice a jejich organizačních jednotek oprávněných jednat svým jménem,**
- **zvláštních organizací pro zastoupení zájmů České republiky v mezinárodních nevládních organizacích,**

dosud vedených v příslušných evidencích Ministerstva vnitra podle zákona č. 83/1990 Sb. a zákona č. 116/1985 Sb. Tyto evidence se dnem 1. ledna 2014 považují za **spolkový rejstřík, vedený rejstříkovými soudy**, na které v plném rozsahu přechází z Ministerstva vnitra agenda týkající se uvedených právnických osob.

Právní postavení a povinnosti dotčených právnických osob

1. Ministerstvo vnitra předá do 31. ledna 2014 v elektronické podobě údaje o jmenovaných právnických osobách v rozsahu stanoveném zákonem a do 31. března 2014 předá příslušným rejstříkovým soudům spisy jmenovaných právnických osob (lhůty k předání jsou stanoveny zákonem č. 304/2013 Sb.).

2. Právní postavení dotčených právnických osob spojené s přechodem na novou zákonnou úpravu:

- **občanská sdružení se považují za spolky ve smyslu NOZ**, tzn. že se „nepřeregistrovávají“, není dotčena jejich právní kontinuita, je zachována jejich historie a mají stejné identifikační číslo (§ 3045 odst. 1 NOZ).
- **organizační jednotky občanských sdružení, oprávněné jednat svým jménem, se považují za pobočné spolky** (§ 3045 odst. 2 NOZ).
(Povinnost uložená statutárnímu orgánu hlavního spolku podat do tří let od 1. 1. 2014 návrh na zápis pobočného spolku do spolkového rejstříku pod sankcí zániku právní osobnosti pobočného spolku je ve smyslu § 125 odst. 3 zákona č. 304/2013 Sb.)

považována za splněnou zapsáním údajů, které rejstříkový soud převezme ze základního registru osob a zapíše do spolkového rejstříku bez řízení.)

- **Odborové organizace, organizace zaměstnavatelů včetně organizací mezinárodních a jejich organizačních jednotek** se považují za odborové organizace, organizace zaměstnavatelů, mezinárodní odborové organizace a jejich pobočné organizace podle NOZ (3046 NOZ).
- **Mezinárodní nevládní organizace, kterým bylo podle zákona č. 116/1985 Sb. povoleno vyvíjet činnost**, se považují za právnické osoby, které zřídily v České republice zahraniční pobočný spolek podle NOZ (§ 126 odst. 1 zákona č. 304/2013 Sb.) Na zahraniční pobočný spolek se použijí ustanovení NOZ o pobočném spolku.
- **Mezinárodní nevládní organizace a zvláštní organizace pro zastoupení zájmů České republiky v mezinárodních nevládních organizacích, které byly zřízeny nebo kterým bylo povoleno vyvíjet činnost v České republice nebo kterým bylo povoleno mít sídlo v České republice podle zákon č. 116/1985 Sb.** se považují za spolky podle NOZ (§ 126 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb.).

3. Povinnosti dotčených právnických osob spojené s přechodem na novou zákonnou úpravu:

Dnem 1. ledna 2014 počínají běžet lhůty, určené jednak k uvedení stanov právnických osob dosud vedených v evidencích Ministerstva vnitra do souladu s donucujícími ustanoveními NOZ, jednak k přizpůsobení zapsaného stavu ve spolkovém rejstříku stavu požadovanému zákonem č. 304/2013 Sb.

Pokud ustanovení stanov dotčených právnických osob odporují donucujícím ustanovením občanského zákoníku, pozbývají tato ustanovení závaznosti dnem nabytí jeho účinnosti. Donucujícími ustanoveními se rozumí např. § 123 a 218 NOZ upravující povinné náležitosti zakladatelského právního jednání.

Do tří let od dne nabytí účinnosti NOZ (tj. do 1. 1. 2017) je dotčená právnická osoba povinna:

- přizpůsobit stanovy úpravě NOZ a doručit je příslušnému rejstříkovému soudu k založení do sbírky listin (§ 3041 odst. 2 NOZ),
- doplnit zapisované skutečnosti do veřejného rejstříku podle § 25 zákona č. 304/2013 Sb. týkající se dotčené právnické osoby (§ 122 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb.)

Do dvou let od ode dne nabytí účinnosti NOZ (tj. do 1. 1. 2016) jsou dotčené právnické osoby povinny uvést svůj název do souladu s požadavky NOZ.

Dle § 216 NOZ musí název spolku obsahovat slovo „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, postačí však zkratka „z. s.“. Výjimku z této povinnosti připouští § 3042 NOZ z důležitých důvodů, zejména užívala-li právnická osoba svůj název dlouhodobě a je-li pro ni tak příznačný, že jeho zaměnitelnost nebo klamavost nelze rozumně předpokládat.

V praxi tak může jít o případy, kdy stávající název právnické osoby ob stojí i za nové právní úpravy, i když zcela neodpovídá jejím požadavkům (např. u označení „cechu“).

Podle § 214 odst. 2 NOZ pokud spolky vytvoří k uplatňování společného zájmu nový spolek jako svůj svaz, vyjádří v názvu nového spolku jeho svazovou povahu. Takovou povahu spolku v jeho názvu nebude nutné vyjadřovat pouze prostřednictvím slova „svaz“, ale i pomocí běžně používaných označení, jako např. „federace“, „asociace“, „unie“ atp. Stejně tak v případě „pobočného spolku“ je toto označení jen druhovým označením a spolky mohou pojmenovat své pobočné spolky i jiným označením, jako např. „sekce“, „základní organizace“ či „místní organizace“ apod.

Návrhy na zápis, změnu či výmaz

Od 1. ledna 2014 je nutné podávat návrhy na zápis, změnu zapsaných údajů či jejich výmaz ve spolkovém rejstříku k místně příslušnému rejstříkovému soudu (viz § 75 zákona č. 304/2013 Sb.). Tím je krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud osoby, jíž se zápis ve veřejném rejstříku týká. V případě pobočného spolku je příslušný soud, v jehož obvodu je rejstříkový soud hlavního spolku.

Návrh na zápis spolku do spolkového rejstříku podávají zakladatelé nebo osoba určená ustavující schůzí (§ 226 odst. 2 NOZ).

Dle § 26 odst. 2 zákona č. 304/2013 Sb. návrh na zápis ve věcech pobočného spolku podává spolek. To platí obdobně i pro odborové organizace a organizace zaměstnavatelů a stejně tak i pro jejich mezinárodní formy.

Návrh na zápis lze podat pouze na formuláři, který uveřejní Ministerstvo spravedlnosti na svých internetových stránkách. Návrh musí být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do veřejného rejstříku zapsány, a listinami, které se zakládají do sbírky listin v souvislosti s tímto zápisem.

Návrh lze podat v listinné nebo elektronické podobě. Podpis na návrhu na zápis v listinné podobě musí být úředně ověřen. Návrh na zápis v elektronické podobě musí být podepsán uznávaným elektronickým podpisem podle zákona upravujícího elektronický podpis nebo zaslán prostřednictvím datové schránky osoby, jež návrh na zápis podává. **Ať už je návrh podáván v listinné nebo v elektronické podobě, musí být elektronicky vyplněn na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti (§ 17 odst. 1 nařízení vlády č. 351/2013 Sb.).**

Registr zájmových sdružení právnických osob

Od 1. ledna 2014 se registr zájmových sdružení právnických osob podle dosavadních právních předpisů považuje za **spolkový rejstřík** podle zákona č. 304/2013 Sb.

Existující zájmová sdružení právnických osob vzniklá podle dosavadních právních předpisů se **od 1. ledna 2014** řídí i nadále dosavadními právními předpisy (viz § 3051 NOZ). Od tohoto dne vykonávají působnost krajských úřadů v oblasti evidování zájmových sdružení právnických osob rejstříkové soudy, a proto veškeré **návrhy na změnu zapsaných údajů či jejich výmaz se podávají příslušnému rejstříkovému soudu**, kterým je krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud zájmového sdružení právnických osob, jehož se zápis ve veřejném rejstříku týká (viz § 75 zákona č. 304/2013 Sb.). V případě návrhu na změnu zapsaných údajů či jejich výmaz týkajícího se zájmového sdružení právnických osob není předepsán povinný formulář.

Údaje a dokumenty dosud vedené u krajského úřadu v registru zájmových sdružení právnických osob, které se týkají dobrovolných svazků obcí, se dnem 1. ledna 2014 stávají součástí rejstříku svazku obcí, který je veden u krajského úřadu ode dne 1. ledna 2014 (Čl. XL zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva).